

Bakalářská práce

Barbora Chalupová
OBRAZ NÁSILNÉ ŽENY

oponentský posudek

Barbora Chalupová si pro svoji bakalářskou práci vybrala téma v českém kontextu bezesporu originální a až kam se mi podařilo dohlédnout, u nás jinde nezpracované. Na základě vzorku filmů z aktuální produkce západní kinematografie (2017) zobrazujících ženské násilné hrdinky, se zabývá ve své práci reprezentací hrdinek působících násilí, jejich motivací k násilí, mírou propracovanosti jejich charakterů a možným společenským dopadem takto pojímaných postav.

Přes svůj úsporný rozsah se práce dotýká i širších aspektů samotného fenoménu zobrazování násilí a jeho estetizace v uměleckém díle. Je zřejmé, že se Chalupová snažila v tématu zorientovat důkladně, opírá se o obsáhlou literaturu z oblasti gender studies, feministických teorií, filmových studií a výrazně vychází z práce o násilí Slavoje Žižeka.

Podstatnou částí práce je analýza dvou filmových děl, v nichž hlavní hrdinka, respektive hrdinky, působí násilí. Oba analyzované filmy *Tiger Girl* (r.Jakob Lass, 2017) i *Atomic Blonde: Bez lítosti* (r.David Leitch, 2017) jsou ovšem režírovány režiséry. Uvítal bych v prvotní volbě analyzovaných filmů aspoň jeden film realizovaný režisérkou. Umožnilo by to tak i možné srovnání ženských a mužských režijních postupů, které se mohou v některých, možná i podstatných detailech lišit, a zároveň umožňovat i jiný přístup k zobrazovaným ženským hrdinkám.

U analýzy děl mě napadají některé historické paralely. U filmu *Tiger Girl* to jsou *Sedmikrásky* režisérky Věry Chytilové. Od násilné, bezbřezé hravé hry dívek v *Sedmikráskách* na „vadí-nevadí“, se za padesát let díváme v *Tiger Girl* na hrdinky ve hře apriorně kruté, užívající si moc, opřenou mimo jiné o institucionální oporu spjatou se svou uniformou.

U agentky *MI-6 Lorraine Broughton* ve filmu *Atomic Blonde: Bez lítosti* bych šel ještě dál, až k počátkům historie novodobého vyzvědačství, k legendární a ve filmu několikrát zpracované postavě dvojité agentky Maty Hari. Zde je proměna reprezentace absolutní : zatímco Mata Hari využívá zbraně tzv. „ženské“, agentka Lorraine se v precizně natočených bojových scénách chová jako muž. Dovolím si položit otázku, co je tedy přirozené.

Bára Chalupová naznačuje možnosti společenského dopadu zobrazování ženského násilí ve vztahu k redefinování postojů, především mužské společnosti k ženám. Konkrétně se soustředí na porušení stereotypního vnímání ženy jako výhradně něžné bytosti, jíž je násilí cizí. Chalupová tím otevírá problematickou otázku „nastolení práva“ ženy na apriorně násilné chování.

Autorka staví emancipaci do přímé souvislosti s reprezentací filmového násilí, přičemž interpretuje zobrazování ženy v poloze násilného jednání jako „osvobození.“ Už toto odvážné tvrzení by si zasloužilo hlubší analýzu a reflexi totiž, že se jedná o hypotézu.

Domnívám se, že velké množství filmů s násilnou ženskou tematikou nenaplnuje ani tolik potřebu emancipace ženského násilí, jako spíše zaplňuje prázdný segment na filmovém trhu, přičemž tento producentický kontext autorka téměř nezohledňuje. Tedy jinak řečeno, může jít o patriarchální bussiness model a tedy v samém základě tohoto fenoménu, vlastně o antitezi Chalupové původní úvahy o osvobození vnímání ženy v poloze jejího násilného jednání.

Důležitou otázkou se zde tedy ukazuje vztah genderu a produkčních okolností filmu a filmového průmyslu (např. efekt sněhové koule, která nabaluje další a další podobná témata, která se osvědčila - jako pokračování určité módní vlny). Jde tedy o otázku interpretace nárůstu fenoménu násilných hrdinek v narativní kinematografii, přičemž autorka neproblematizuje, že evidentně větší část režisérů zmíněných filmů s takto zobrazovanou ženskou tematikou, jsou muži.

Chalupová kromě cenné analýzy konkrétních příkladů pak v závěru práce nabízí spíše než přesvědčivou argumentaci vlastní manifest v němž ospravedlňuje jednotlivé polohy vnímání násilné ženské postavy (*„...ženská násilná postava je člověk, svobodné individuum, anti-systém, dialog, okamžitá reakce...“*).

Dovolil bych si na závěr přidat vlastní manifest, že násilí v podání ženy má naštěstí jinou podobu, než násilí mužské a je velké štěstí nás všech, že ženy většinou nekopírují mužské vzorce chování. Domnívám se, že i proto náš svět zatím trvá.

V Praze 6.zář 2018

Martin Řezníček